

Sprawozdanie z seminarium naukowego „Mediacja jako jedna z form Alternative Dispute Resolution” Sosnowiec, 22 marca 2015 r.

W dniu 22 marca 2015 r. w Wyższej Szkole Humanitas w Sosnowcu odbyło się seminarium naukowe zatytułowane „Mediacja jako jedna z form Alternative Dispute Resolution” zorganizowane przez Instytut Administracji i Prawa Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu wraz z Instytutem Pedagogiki Wyższej Szkoły Humanitas oraz we współpracy ze Stowarzyszeniem Mediatorów Polskich.

Gościem seminarium był Prezes Stowarzyszenia Mediatorów Polskich mgr Jerzy Śliwa, który jest mediatorem zawodowym, trenerem, negocjatorem oraz wykładowcą Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz 8 wyższych uczelni, m.in. w Warszawie, Krakowie, Łodzi i Szczecinie; trener Europejskiej Akademii Negocjacji i Mediacji ENMA, Polskiej Korporacji Trenerów Mediacji Instytutu Konsultantów Europejskich. W seminarium uczestniczyli również: mgr Ewa Kraus, prodziekan Wydziału Nauk Humanistycznych WSH, adwokat Joanna Wsołek, przedsiębiorca Grzegorz Grzanka, prof. ndzw. dr Bolesław Ćwiertniak (WSH), dr Anna Rogacka-Łukasik, dyrektor IAiP WSH, dr Dorota Fleszer wicedyrektor IAiP WSH oraz licznie przybyli studenci kierunku administracja w WSH, jak również absolwenci studiów podyplomowych *mediacje sądowe i pozasądowe*, prowadzonych również w WSH.

Po przywitaniu przez dr Annę Rogacką-Łukasik wszystkich zebranych gości, wykład poprowadził mgr Jerzy Śliwa, rozpoczynając go słowami: „Mediacje są przewidywalne, są dobre na wszystko”. Po przedstawieniu tła historycznego mediacji, poczynając od Arystotelesa, który mediacje opisał w *Teorii środka*, Prowadzący szeroko przeanalizował etapy mediacji klasycznych (facylitatywnych) w oparciu o model zegara, rozpoczynając od przedstawienia misji dobrej woli, na którą składają się następujące czynności: przedstawienie się, zadanie pytań o chęć porozumienia i wyrażenie zgody na mediację oraz uzgodnienie terminu spotkania (plus terminu alternatywnego). Kolejny etap to tzw. wystąpienie otwierające, czyli monolog mediatora, porozumienie proceduralne oraz uzgodnienie areny konfliktu. Podczas „monologu” mediator m.in. przedstawia cel mediacji, swoją rolę, zasady mediacji, jak również jej przebieg. Zasadniczym celem mediacji jest likwidacja konfliktu poprzez wypracowanie rozwiązania, które będzie satysfakcjonować strony sporu – chodzi o samodzielne rozwiązanie przez strony sporu, rozwiązanie, które będzie uwzględniało potrzeby każdej z nich. Dojście do porozumienia ułatwia stronom mediator, którego rolą w prowadzeniu mediacji facylitatywnej jest pomoc stronom w komunikacji, określaniu ich interesów oraz takie zorganizowanie mediacji, by strony w drodze poszukiwania możliwych rozwiązań osiągnęły wspólnie satysfakcjonujące je porozumienie. Nie mniej istotne znaczenie mają narzędzia i techniki oraz styl preferowany przez mediatora. Mediator wykonuje swoje obowiązki z poszanowaniem praw i wolności człowieka bez względu na płeć, rasę, narodowość, wyznanie, wiek, poglądy polityczne lub inne uwarunkowania. W tym przypadku jest neutralnym pośrednikiem, który ułatwia komunikację, nie sugeruje własnych rozwiązań. Podstawowe zasady mediacji to: zasada dobrowolności (jest ona możliwa wyłącznie za zgodą obu stron, mediator nie może oddziaływać na strony, wywierać nacisku), obowiązek zachowania przez strony oraz mediatora w tajemnicy informacji pozyskanych w związku z przeprowadzoną

mediacją (poufność), zasada neutralności, czyli zakazu wysuwania przez mediatora konkretnych propozycji rozwiązania sporu, zakaz pobierania przez mediatora dodatkowych korzyści przekraczających ustalone ze stronami wynagrodzenie, zasada nieformalność i prywatności postępowania (mediacja odbywa się poza sądem w atmosferze prywatności), zasada godności stron i dbania o zachowanie ich równowagi, jak również zasada czuwania przez mediatora nad zgodnością z prawem porozumienia osiągniętego przez strony.

W dalszej części wystąpienia otwierającego mediator zapoznaje strony z przebiegiem mediacji, dowiadyuje się, czy mają one pytania w związku z mediacją oraz pyta o zgodę na mediację i mediatora. Końcowe elementy wystąpienia otwierającego to porozumienie proceduralne, zatem ustalenie proceduralnych „kroków”, które pozwolą na formalizowanie porozumienia, ustalenie procedury pozwalającej na ocenę i kontrolę zawartego porozumienia oraz uzgodnienie areny konfliktu. Następne etapy mediacji zaprezentowane przez Prowadzącego to prezentacja stanowisk przez strony, polegająca na swobodnych wypowiedziach stron (parafraza) oraz wentylacja (wyjaśnienia) oznaczająca samoczynny proces wyrażania przez strony ich emocji.

Kolejny etap działania stanowią rozmowy indywidualne, polegające na doprecyzowaniu faktów i wyjaśnieniu zagadnień. Indywidualne rozmowy stron służą omówieniu propozycji rozwiązań. Etap następny w postaci testowania impasu to dwa elementy: watna (*Worst Alternative To Negotiated Agreement*) oraz batna, czyli *Best Alternative To Negotiated Agreement*. Chodzi tutaj o najgorszą i najlepszą alternatywę dla porozumienia. Posiadanie alternatywy jest podstawowym wyznacznikiem siły negocjacyjnej, negocjowanego porozumienia. Prowadzący podkreślił, że jest to najbardziej pożądane możliwe następstwo wydarzeń w sytuacji nieosiągnięcia porozumienia w negocjacjach. W dalszej części rozmów indywidualnych padają pytania, czy jedna ze stron może przedstawić swoje propozycje drugiej stronie na wspólnym posiedzeniu. Etap podsumowania oznacza z kolei przypomnienie areny konfliktu, przedstawienie faktów i zgromadzonych informacji, zestawienie interesów stron. Prowadzący zaakcentował, iż podczas negocjacji rozwiązań zaproponowanych przez strony mediator jest pasywny – notuje i zestawia propozycje.

W trakcie wielowątkowego wystąpienia Prowadzący wiele razy przywoływał słowa klasyka Stanisława Lema, iż należy „rozmawiać ze sobą i starać się zrozumieć”. Podsumowując, J. Śliwa zaznaczył, iż mediacje są dobrowolne, poufne, oparte na woli porozumienia i szacunku, są nieformalne, a mediator jest osobą bezstronną. Celem mediacji jest trwałe rozwiązanie konfliktu, stała ugoda. Wskazał również zalety mediacji, do których należy satysfakcja psychiczna, rzeczowa oraz proceduralna, uznając jednocześnie, iż brak przeciwwskazań do mediacji, które są nieformalne.

Atutem wystąpienia było częste angażowanie uczestników seminarium do dyskusji, do podejmowania prób mediacji – co niewątpliwie podniosło walor spotkania. Seminarium zakończyła dyrektor IAiP WSH, dziękując za wygłoszone wystąpienie, jak również dużą aktywność jej wszystkich uczestników.